

Leeswijzer kostendrijverrapport

1. Doel en opbouw van het kostendrijverrapport

Het rapport geeft inzicht in de prijsontwikkeling van belangrijke kostendrijvers in de zorg. Het bevat de volgende categorieën:

- Energie (aardgas, olie, elektriciteit)
- Indices (consumentenprijsindex, producentenprijsindex, NZa-indexen)
- Metalen en legeringen (chromium, koper, nikkel, staal, titanium, aluminium)
- Papier en hout
- Plastic en chemicaliën
- Textiel
- Transport (diesel, wegtransport, zeevracht)
- Eten en drinken (tarwe, koffie, suiker, vlees, zuivel, oliën)

Elke categorie bevat:

- Marktprijs, trends en prijsontwikkeling over 3 jaar
- De ontwikkeling van de prijs ten opzichte van één jaar geleden en ten opzichte van één maand geleden
- Directe en indirecte impact informatie op producten die we in de zorg gebruiken

2. Hoe lees je het rapport als inkoper?

- **Scan per categorie** de relevante grondstoffen en diensten die van invloed zijn op de producten die jij koopt.
- **Let op de prijsontwikkelingen:** Bekijk de trends en indexcijfers om te bepalen of prijsstijgingen structureel zijn of tijdelijk.
- **Analyseer de impact:** Bepaal welke kostendrijvers het grootste effect hebben op jouw productgroepen (bijvoorbeeld energie voor productie, metalen voor medische hulpmiddelen).

- **Gebruik de indices:** De consumentenprijsindex, producentenprijsindex en NZa-indexen zijn een mogelijke richtlijn voor contractindexering en het onderbouwen van prijsaanpassingen richting leveranciers.
 - **Let op valuta en transport:** Wisselkoersen en transportkosten kunnen een grote invloed hebben op de totale inkoopprijs, zeker bij internationale leveranciers. In het kostendrijver rapport hebben we alle prijzen al omgerekend naar euro's (€.)
-

3. Praktische toepassing: Should-Cost-Analyse voor een medisch hulpmiddel

Stap 1: activity-based costing (ABC) structuur

Je splitst de kosten op in activiteiten en kostendrijvers

- Directe materiaalkosten: Prijs grondstof (kostendrijver)
- Productieactiviteiten: Energie, arbeid, machinegebruik, land van productie
- Indirecte kosten: transport, overhead, verkoop
- Externe factoren: wisselkoers, indexering

Stap 2: Should cost analyse - berekening impact en ontwikkeling prijsontwikkeling

- Bepaal de kostencomponent (grondstof/ kostendrijver)
- Bepaal de prijsontwikkeling van deze grondstof over een bepaalde periode
- Bepaal de impact van deze grondstof/ kostendrijver op de totaalprijs
- Maak een tabel met deze kostendrijvers
- Maak een berekening van de totale should cost

Stap 3: Strategisch kostenmanagement

- Gebruik deze analyse om leveranciers te bevragen over hun prijsopbouw ("should cost").
 - Onderbouw prijsaanpassingen richting interne stakeholders met de trends uit het rapport.
 - Identificeer waar je als inkoper invloed hebt: producten gemaakt met alternatieve grondstoffen, kwaliteit en productielocatie of andere transportmodaliteiten, contractindexering, substituten.
-

4. Advies voor delen met collega's binnen jouw zorgorganisatie

- Voeg deze leeswijzer toe als begeleidend document bij het rapport.

- Licht toe hoe de Should-cost-analyse werkt en waarom dit relevant is voor strategisch inkopen.
- Bespreek samen welke kostendrijvers het meest kritisch zijn voor jullie productgroepen.
- Gebruik het rapport als basis voor onderhandelingen en contractbeheer.

Bron: kostendrijverrapport Zorg Inkoop Netwerk Nederland

Methode: Strategisch kostenmanagement NEVI (zie ook Jan Valkhof, Geert Jan Joosten)

Rekenvoorbeelden

Hieronder werken we vier should-cost-rekenvoorbeelden uit voor een titanium implantaat, een injectiespuit, een verbandmiddel en een isolatiejas. Elk voorbeeld is gebaseerd op Activity Based Costing en de strategisch kostenmanagementmethode van met actuele kostendrijvers uit het rapport.

Let op: de cijfers in onderstaande rekenvoorbeelden betreffen slechts schattingen en dienen als een manier om de bereken methode te laten zien. Verhoudingen tussen kostencomponenten en prijzen kunnen in de praktijk sterk afwijken.

Bepaal de juiste weging van de kostencomponenten in de totale prijs goed wanneer je een berekening maakt.

Rekenvoorbeeld 1: Orthopedisch implantaat van titanium

Stap 1: Activity Based Costing (ABC) structuur

Je splitst de kosten op in activiteiten en kostendrijvers:

- **Directe materiaalkosten:** Prijs titanium
- **Productie-activiteiten:** Energie, arbeid, machinegebruik
- **Indirecte kosten:** Transport, overhead, verkoop
- **Externe factoren:** Wisselkoers, indexering

Stap 2: Should Cost Analyse – voorbeeldberekening

Voorbeeld: Orthopedisch implantaat van titanium

Kostencomponent	Kostendrijver	Prijzontwikkeling (2022-2025)	Impact op totaalprijs
Grondstof: Titanium	Metalen & legeringen	Sterke stijging, ca. +20%	Hoog
Energie	Energie	Fluctuerend, recent +10%	Middel
Arbeid	Loonkostenindex (VS)	+8% over 3 jaar	Middel
Transport	Diesel, zeevracht	+15% over 3 jaar	Laag-middel
Overhead	NZa-indexen	+4-5% per jaar	Laag

Berekening: Stel, in 2022 kostte het titanium voor één implantaat €100. In 2025 is dit gestegen met 20% naar €120. Energie voor productie steeg van €30 naar €33. Arbeidskosten stegen van €50 naar €54. Transportkosten stegen van €10 naar €11,5. Overhead steeg van €20 naar €22.

Totale should cost in 2025: Totale kosten = 120 (titanium) + 33 (energie) + 54 (arbeid) + 11,5 (transport) + 22 (overhead) = €240,5

Rekenvoorbeeld 2: Injectiespuit (kunststof, verpakking, transport)

Kostencomponenten:

- Grondstof: Polypropyleen (PP) of Polyethyleen (HDPE/LDPE)
- Productie: Energie, arbeid
- Verpakking: Karton/papier
- Transport: Diesel, zeevracht
- Overhead: NZa-index, indirecte kosten

Berekening:

Component	Kostendrijver	Prijsontwikkeling	Kosten 2022	Kosten 2025
Kunststof (PP)	Plastic & chem.	+12%	€0,08	€0,09
Energie	Energie	+10%	€0,03	€0,033
Arbeid	Loonkostenindex	+8%	€0,04	€0,043
Verpakking	Karton/papier	+7%	€0,02	€0,021
Transport	Diesel/zee	+15%	€0,01	€0,0115
Overhead	NZa-index	+12% (3 jaar)	€0,02	€0,022

Totale should cost 2025:

0,09 + 0,033 + 0,043 + 0,021 + 0,0115 + 0,022 = €0,2205

Rekenvoorbeeld 3: Verbandmiddel (katoen, verpakking, transport)

Kostencomponenten:

- Grondstof: Katoen
- Productie: Energie, arbeid
- Verpakking: Papier/karton
- Transport: Diesel, zeevracht
- Overhead: NZa-index, indirecte kosten

Berekening:

Component	Kostendrijver	Prijsontwikkeling	Kosten 2022	Kosten 2025
Katoen	Textiel	+15%	€0,15	€0,1725
Energie	Energie	+10%	€0,04	€0,044
Arbeid	Loonkostenindex	+8%	€0,05	€0,054
Verpakking	Karton/papier	+7%	€0,03	€0,032
Transport	Diesel/zee	+15%	€0,015	€0,01725
Overhead	NZa-index	+12% (3 jaar)	€0,03	€0,0336

Totale should cost 2025:

$0,1725 + 0,044 + 0,054 + 0,032 + 0,01725 + 0,0336 = €0,35335$

Rekenvoorbeeld 4: Isolatiejas (textiel, verpakking, transport)

Kostencomponenten:

- Grondstof: Katoen/polypropyleen
- Productie: Energie, arbeid
- Verpakking: Karton/papier
- Transport: Diesel, zeevracht
- Overhead: NZa-index, indirecte kosten

Berekening:

Component	Kostendrijver	Prijsontwikkeling	Kosten 2022	Kosten 2025
-----------	---------------	-------------------	-------------	-------------

Textiel (katoen/PP)	Textiel/plastic	+15%/+12%	€0,30	€0,345
Energie	Energie	+10%	€0,06	€0,066
Arbeid	Loonkostenindex	+8%	€0,08	€0,0864
Verpakking	Karton/papier	+7%	€0,04	€0,0428
Transport	Diesel/zee	+15%	€0,02	€0,023
Overhead	NZa-index	+12% (3 jaar)	€0,04	€0,0448

Totale should cost 2025:

$0,345 + 0,066 + 0,0864 + 0,0428 + 0,023 + 0,0448 = €0,608$

5. Uitleg impact kostendrijvers

- **Grondstofprijzen** (katoen, kunststof, titanium) zijn primaire drijvers, sterk beïnvloed door wereldmarkt en valuta.
- **Energie en arbeid** zijn secundair, vooral relevant bij intensieve productie.
- **Transport** wordt belangrijker bij internationale inkoop.
- **Overhead** en indexering zijn relevant voor contractbeheer en prijsaanpassingen.